

TİMUR'DAN SONRA TİMURLULAR

Camiu't-Tevârîh-i Hasenî

Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî

Emir Timur maceralı bir hayatın ardından 1405 yılında vefat ettiğinde, Timurlu Devleti bir imparatorluk şeklini almıştı. Devletin genişlemesiyle kültür ve sanat alanında da önemli merhaleler kaydedilmiş, bilhassa İlhanlılar döneminde gelişmeye başlayan İran tarih yazıcılığı Timurular döneminde en rafine haline ulaşmıştı. Timurular döneminde kaleme alınan eserlerden biri de Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî'nin, *Camiu't-Tevârîh-i Hasenî* isimli eseridir. Müellif *Camiu't-Tevârîh-i Hasenî* adlı eserine Timurular'dan Mirza Sultan Ebu'l-Muzaffer Muhammed b. Baysungur b. Şahruh adına 855/1451 yılında başlamışsa da, onun 855 yılı Zilhicce ayında (25 Aralık 1451-22 Ocak 1452) kardeşi Ebu'l-Muzaffer Babür b. Baysungur tarafından öldürülmesinden sonra ona ithaf etmiştir. Fatih Bostancı'nın Farsça aslından çevirdiği eser; haddizatında hilkatten müellifin kendi zamanına kadar gelen umumî bir İslam tarihidir. Bu eserin en önemli kısmını ise "*Sahipkiran'ın vefatından sonraki cemaatin tarihi*" alt başlıklı bölümü teşkil eder. Müellifin ifadesine göre, bu eser yaklaşık 50 cilt kitaptan istifade edilerek hazırlanmış; 25 Muharrem 855/27 Şubat 1451 tarihinde Kirman'da yazılmaya başlanmış ve iki yıl sonra yani 857/1453'te tamamlamıştır.

Çeviren ve Notlandıran: FATİH BOSTANCI

9 786057 252975

DIVAN

Kitap

TİMUR'DAN SONRA TİMURLULAR

Camiu't-Tevârîh-i Hasenî

Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî

DIVAN

Camiu't-
Tevârîh-i
Hasenî

TİMUR'DAN SONRA TİMURLULAR

Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî

Çeviren ve Notlandıran: FATİH BOSTANCI

DIVAN
Kitap

SONRA
GELGELER

Haseni

DIVAN
Kitap

TİMUR'DAN SONRA TİMURLULAR

Camîu't-Tevârîh-i Hasenî

Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî

Çeviren ve Notlandıran

Fatih Bostancı

DİVAN
Kitap

ISBN: 978-605-7252-97-5
YAYINEVİ SERTİFİKA NUMARASI: 50083

TİMUR'DAN SONRA TİMURLULAR

1. Baskı, 2023

Genel Yayın Yönetmeni: Kadir Yılmaz

Editör: Ahmet Korkmaz

Son Okuma: Aslı Aslanoğlu

Kapak ve İç Tasarım: Zafer Yılmaz

Baskı-Cilt: Kitapyurdu Doğrudan Dağıtım, Yenibosna Merkez
Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43 Bahçelievler/İst.
kdd.kitapyurdu.com (Sertifika no: 40675)

DIVAN KİTAP

Ankara: Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad. No: 12/6
Balgat, Çankaya/Ankara

İstanbul: Osmanağa Mah. Söğütlüçeşme Cad. No:
92/87 Kadıköy/İstanbul

Tel-Faks: [212] 803 40 42

www.divankitap.com.tr / divankitap@gmail.com

Bu kitabın tüm hakları DIVAN KİTAP'a aittir. İzinsiz kopyalanması yasaktır, kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

DIVAN KİTAP, Divan Kitap Matbaacılık Basın Yayın Dağıtım ve
Ajans Hizmetleri Ltd. Şti. yayın markasıdır.

Eser ve Çevirisi Hakkında

Emir Timur kişisel askeri dehasıyla XIV. yüzyılın ikinci yarısında Moğol İmparatorluğu'nun kalıntıları üzerinde devletini tesis etti. Emir Timur maceralı bir hayatın ardından 1405 yılında vefat ettiğinde, Timurlu Devleti bir imparatorluk şeklini almıştı. Devletin genişlemesiyle kültür ve sanat alanında önemli merhaleler kaydedilmişti. Bu minvalde İlhanlılar döneminde gelişen İran tarih yazıcılığı Timurlular döneminde had safhaya ulaşmıştı.¹ Timurlular döneminde yazılan kaynakların çoğunluğu Farsça olarak kaleme alınmıştı. Bu kaynakların birçoğu araştırmacılar tarafından çeşitli ülkelerde yayımlanmış, bir kısmı da Türkçeye tercüme edilmiştir.²

Timurlular döneminde kaleme alınan eserlerden biri de Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî'nin, *Camiu't-Tevârih-i Hasenî* isimli eseridir. Bu eserin müellifinin hayatı hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır. Yazarın eserinden onun Yezd ve Eberkûh piyadesi tavacılığını yaptığını öğrenmekteyiz. Müellif *Camiu't-Tevârih-i Hasenî* adlı eserine Timurlular'dan Mirza Sultan Ebu'l-Muzaffer Muhammed b. Baysungur b. Şahruh adına 855/1451 yılında başlamışsa da, onun 855 yılı Zilhicce ayında (25 Aralık 1451-22 Ocak 1452) kardeşi Ebu'l-Muzaffer Babür b. Baysungur tarafından öldürülmesinden sonra eserini Ebu'l-Muzaffer Babür b. Baysungur'a ithaf etmiştir.³

Müellifin *Câmi'u't-Tevârih-i Hasenî* adlı eseri hilkatten müellifin kendi zamanına kadar gelen umumî bir İslam tarihidir. Müellifin ifadesine göre, kaleme alınan bu eser yaklaşık 50 cilt kitaptan istifade edilerek hazırlanmıştır. Müellif eserini telife 25 Muharrem 855/27 Şubat 1451 tarihinde Kirman'da başlamış ve eseri iki yıl sonra yani 857/1453'de tamamlamıştır.⁴ Bu eserin en önemli kısmı "*Sahipkıran'ın vefatından sonraki cemaatin tarihi*" alt başlıklı bölümdür.⁵

¹ Mevlâna Sefieddin Muhammed b. Mahmud b. Fahreddin Mesihî el-Fuşencî, *Emir Timur (İbretü'n-Nâzirîn)*, çev. ve nşr. Ahmet Özturhan, İstanbul 2021, s. 4-5.

² Timurlu dönemi tarihi kaynakları hakkında bkz. Hayrunnisa Alan, "Timurlu Dönemi (1370-1507) Tarihi Kaynakları", *İran'da Tarih Kaynakları ve Tarih Yazımı*, ed. Serhan Afacan vd., İstanbul 2021, s. 147-169.

³ Bülent Özkuzugüdenli, "Selçuklu Tarihinin Az Bilinen Bir Kaynağı: Hasan-ı Yezdî'nin *Câmi'u't-Tevârih-i Hasenî* İsimli Eseri", *USAD*, 5, 2016, s. 145-146.

⁴ Tâcu'd-dîn Hasan b. Şihâb-ı Yezdî, *Camiu't-Tevârih-i Hasenî*, nşr. Hüseyin Müderrisî Tabâtabâi ve İrac Afşâr, Karaçi 1987, s. 7; Özkuzugüdenli, "Selçuklu Tarihinin Az Bilinen Bir Kaynağı..." s. 147.

⁵ Yezdî, *Camiu't-Tevârih-i Hasenî*, s. 8.

Eserin Timur'un ölümünden sonraki hadiseler bahsini Hüseyin Müderrisî Tabâtabâî ve İrac Afşâr neşretmiştir ve bizim de tercümeye esas aldığımız metin mezkûr naşirlerin neşridir. Ayrıca eserin Selçuklular⁶ ve Moğollar⁷ kısmı Türkiye'de tashih ve tercüme edilmiş, bunun yanında Selçuklular bahsi Tahran'da neşredilmiştir.⁸

Bu tercümeyi yaparken belirttiğimiz gibi Tabâtabâî ve Afşâr neşrinden istifade ettik. Naşirlerin girişte eser hakkında verdikleri bilgileri burada yazmayı uygun görmedik. Ayrıca tercüme esnasında müellifin uzun uzadıya yazdığı, tarihi açıdan bugünkü okurların anlam dünyasında değer taşımayan ve olay örgüsünü bozmayan şiirleri tercüme etmekten kaçındık. Ancak ebced hesabıyla tarih veren birkaç beyitin tercümesine yer verdik.

Bu tercümeyi yaparken birçok kişinin yardımını ve desteğini gördük. Bu minvalde yardımlarını gördüğüm kıymetli tez danışmanı hocam Prof. Dr. Kazım Paydaş'a, eseri baştan sona inceleme nezaketi gösteren Dr. Öğr. Üyesi Bülent Özkuzugüdenli hocama ve eserin tercümesini kontrol etme zahmetinde bulunan değerli Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özturhan hocama minnettarım. Ayrıca eserin Timurlu tarihi açısından önemine vurgu yapan ve tercüme etmem konusunda beni teşvik eden kıymetli kardeşim Ahmet Korkmaz'a teşekkür ederim. Eğitim hayatım süresince maddi-manevi desteklerini gördüğüm aileme şükran ve minnet borçluyum. Son olarak eserin basımında emeği geçen Divan Kitap'ın genel yayın yönetmeni Kadir Yılmaz Beyefendiye teşekkürü borç bilirim.

Fatih Bostancı
Şanlıurfa, Nisan 2023

⁶ Bülent Özkuzugüdenli, *Hasan-ı Yezdî'nin Câmî'u't-Tevârîh-i Hasenî İsimli Eserinin Selçuklular Kısmı (Giriş-Farsça Metin-Türkçe Tercüme)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Doktora Tezi), İstanbul 2014.

⁷ Mohsen Leisi, *Câmî'u't-Tevârîh-i Hasenî Adlı Farsça Eserin Moğollar ile İlgili Kısmının Tahlil-Tenkid ve Değerlendirmesi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İzmir 2018.

⁸ Şihabeddin Hasan-ı Yezdî, *Camiu't-Tevârîh-i Hasenî Bahş-ı Tarih-i Selçukiyyan*, nşr. Bülent Özkuzugüdenli, Tahran 1399.

İÇİNDEKİLER

ESER VE ÇEVİRİSİ HAKKINDA	5
BİRİNCİ BÖLÜM	11
TAKDİMİN BAŞINDA ALLAH'I ANMAK EN YÜCE OLANDIR.....	11
HAZRETİ SAHİPKIRAN [TİMUR]'İN VEFATINDAN SONRAKİ CEMAATİN TARİHİ HAKKINDA.....	16
YEZD KUŞATMASI HİKÂYESİNE GELİNCE.....	23
İSFAHAN HİKÂYESİNE GELİNCE	23
EMİR-ZÂDE MİRANŞAH VE OĞULLARININ TARİHİ: EMİR-ZÂDE ÖMER VE EMİR-ZÂDE EBU BEKİR.....	26
EMİR-ZÂDE ULUĞ-BEK VE ÇOCUKLARININ HİKÂYESİNE GELİNCE	42
İKİNCİ BÖLÜM.....	45
ADALETLİ, KERAMETLİ, BÜYÜK SULTAN BABÜR BAHADIR HAN'IN HİKÂYESİ	45
SEYYİD MÎREK-İ ŞİRVANÎ'NİN KİRMAN'A GELMESİNİN HİKÂYESİ	51
SULTAN MUHAMMED'İN ÖLÜM TARİHİ HAKKINDA.....	53
KİRMAN VAKIFLARININ AMİLLERİNİN DURUMU	67
TARİHİN DEVAMI	68
MÎREK-İ ŞİRVANÎ VE ONUN MÜLAZIMLARININ HÂKİMİYET YÖNTEMİ VE DAVRANIŞLARI	79
EMİRLER, VEZİRLER VE SAİRLERİN ESASINA GELİNCE	82
ÂL-İ ŞİRİN'İN TANITIMI HAKKINDA.....	85
YEDİ İKLİMLERİN DURUMU.....	87
DARU'L-EMAN KİRMAN TARİHİ MEVZUSUNA DÖNDÜK	89
MÜLKÎ VE MALÎ DİVAN.....	102
KAYNAKÇA.....	108
DİZİN	110

BİRİNCİ BÖLÜM

Tandimin Başvuru Anı ile Anmak Her Yüce Olandır

Çarpışan bütün sınırların, bütün sınırların başlangıcı, dokuz ilde
B. Bölgesi biçiminde varlığını sürdürmekte olan bu sınırların
herhangi birinde bulunmayan birisiyle karşılaşma her zaman ve her
yerde olur. KŞB'nin en büyük başarısı, bu sınırların her birini
her yerde aynı şekilde tanımlama ve tanımlanma olmuştur.

Kıymetli Annem Mülkiye Bostancı'ya...

Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların
her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini
tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama
ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma
olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur.
Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların
her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini
tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama
ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma
olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur.

Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların
her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini
tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama
ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma
olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur.

Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların
her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini
tanımlama ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama
ve tanımlanma olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma
olmuştur. Bu sınırların her birini tanımlama ve tanımlanma olmuştur.